

KVOTEMELDINGEN**Landsmøtets vedtak i sak 5, Kvotemeldingssaken:****«Innledning**

1. I Meld. St. 32 (2018-2019) «Et kvotesystem for økt verdiskapning» foreslår regjeringen en omfattende omlegging av det norske kvotesystemet. Stortingsmeldingen bygger på utredningen og forslagene som ble fremmet i NOU 2016:26 Et fremtidsrettet kvotesystem (Eidesen-utvalget). Norges Fiskarlag ga en omfattende høringsuttalelse til nevnte utvalgsinnstilling, jfr. landsstyrevedtak 21/17.
2. Regjeringen har nylig også fremmet et høringsnotat med forslag til endringer i deltakerloven og havressursloven som en oppfølging av forslagene i forannevnte stortingsmelding. Landsmøtet finner det underlig at et høringsnotat med lovendingsforslag utformes før Stortinget har ferdigbehandlet stortingsmeldingen. Lovforslagene bør behandles etter at politikken er fastlagt.
3. Norges Fiskarlag mener de foreslåtte lovendringene vil gi departementet langt videre fullmakter enn det som er nødvendig for å gjennomføre tiltakene i kvotemeldingen.
4. Et kvotesystem skal ivareta en rekke motstridende hensyn som må balanseres. Dette kjennetegner i aller høyeste grad systemet vi har i dag. I kvotemeldingen behandles flere viktige prinsipielle spørsmål men også en rekke detaljer knyttet til kvotereguleringene. Framstillingen i meldingen preges mye av utviklingstrekkene knyttet til torskefiskeriene i nord, og dette danner derfor mye av premissene for drøftingene og forslagene som fremmes i meldingen. Reguleringene av de pelagiske fiskeriene, samt hvitfisk- og rekefiskeriene i sør har fått liten plass i meldingen. Etter Landsmøtets oppfatning betyr dette at helheten som presenteres om de norske fiskeriene ikke gir et riktig bilde av dagens næring.
5. Landsmøtet har valgt å ikke gå inn i mange av detaljspørsmålene som behandles i meldingen, da en anser dette som en oppgave som næring og myndigheter løpende må finne praktiske løsninger på. Landsmøtet har derfor en forventning om at heller ikke Stortinget går inn i detaljer på en slik måte at næringen og forvaltningen ikke kan finne praktiske løsninger basert på de prinsipper som Stortinget gir tilrådning om.

Samfunnsansvaret

6. I de siste 30 årene har myndighetene og næringen i fellesskap etablert kvoteordninger (strukturering) for å få til en bedre kapasitetstilpasning til ressursgrunnlaget, for derved å kunne oppnå tilfredsstillende lønnsomhet i flåteleddet. Næringen har tatt hovedansvaret for denne tilpasningen gjennom å bruke egne midler på å «kjøpe ut» fangstkapasitet. Fiskernes kostnader med dette har vært betydelige. Denne tilpasningen har vært gjort i tillit til at vilkårene for struktureringene som har vært gjort, står fast. Uten denne tilliten ville tilpasningen ikke ha skjedd.
7. Selv om kvotesystemet etter hvert har blitt omfattende med mange detaljer, så vil Landsmøtet likevel advare mot å «skrote» gjeldende kvotesystem når vi ser at dette i stor grad har bidratt til å løfte fiskerinæringen til den sentrale posisjonen den har i dag som norsk kyst- og distriktsnæring. Landsmøtet erkjenner imidlertid at dagens

kvotesystem har potensial for forenklinger og forbedringer på enkelte områder.

8. Næringen betaler i dag betydelige avgifter til så vel omsetning, som kontroll og forskning, samt en rekke gebyrer for å dekke forvaltningens kostnader forbundet med saksbehandling og andre oppgaver for næringen.
9. Rammebetingelsene for fiskeriene har over tid hatt oppslutning fra et samlet politisk miljø. Dette har vært reflektert i flere stortingsmeldinger og det har gitt et lovverk som reflekterer dette. Innenfor disse rammene har fiskerne tatt sitt samfunnsansvar og bidratt så langt som mulig til sysselsetting og bosetting i de mange lokalsamfunn langs kysten. Det har vært et bevisst og omforent politisk valg at den omfattende virksomheten som dette har dannet grunnlag for, har vært samfunnets forvaltning av grunnrenten i fiskeriene.
10. Norges Fiskarlag kan ikke se at den omfattende revisjonen av regelverket som regjeringen mener vil gi større forutsigbarhet i det enkelte fartøys rammebetingelser, gir noen logisk grunn til å endre det samfunnsansvar som fiskeriene i Norge har.

Felleskapets kvotebeholdning

11. Regjeringen går i meldingen inn for å etablere fellesskapets (statlig) kvotebeholdning. Utleie av kvoter fra denne kvotebeholdningen er ment å gi et proveny (økonomisk utbytte) til staten for bl.a. å bidra til å dekke statens kostnader knyttet til forvaltningen og forskning av/i næringen. I meldingen antydes det som et estimat at kvotebeholdningen vil kunne generere et proveny på i størrelsesorden 100 millioner NOK årlig under gitte forutsetninger.
12. Fiskerne er gitt en eksklusiv rett til å høste fellesskapets fiskeressurser, og en statlig kvotebeholdning vil være et brudd på de prinsippene deltakerloven og havressursloven er basert på. Landsmøtet vil advare mot en situasjon der staten både er kvoteeier og ansvarlig for fiskeriforvaltningen.
13. Fellesskapets kvotebeholdning skal tilføres kvoter (kvotefaktorer) gjennom å trekke inn en andel (20 %) av strukturgevinsten knyttet til en foreslått adgang om å kunne konvertere gjeldende strukturkvoteavtaler til en ny avtale med 15 års lengre varighet, og gjennom avkortning (10 %) av kvotene i nye strukturkvoteprosjekter som inngås.
14. Landsmøtet har i denne forbindelse merket seg at regjeringen poengterer at det er ingen av de foreslåtte tiltakene i meldingen som hindrer at staten på et senere tidspunkt innfører nye tiltak, eller erstatter de foreslåtte ordningene, for å øke næringens bidrag til staten på vegne av det fellesskapet som det blir vist til i havressursloven § 2.
15. Regjeringen begrunner også forslaget om fellesskapets kvotebeholdning som et teknisk grep for å gjennomføre (løse) forslaget om å innføre faste kvotefaktorer til det enkelte fartøy i de ulike fiskeriene.
16. Landsmøtet vil betegne forslaget om fellesskapets kvotebeholdning som skal generere ytterligere økonomisk utbytte fra næringen til staten som en ren ressursskatt. Landsmøtet er derfor svært overrasket over at det fremmes et slikt forslag når alle regjeringspartiene tidligere i år har gjort tydelige vedtak om at de er imot innføring av en særskilt ressursskatt i fiskeriene.

17. Landsmøtet mener at det vil være svært uheldig om en distriktsnæring med stort potensiale skal kreves for en særskatt (avgift) i stedet for å kunne ta ut sitt potensiale. Konsekvensen av forslaget vil derfor innebære en systematisk overføring av verdier fra distrikter i vekst.
18. Landsmøtet vil påpeke at dersom staten har bestemt seg for at næringen skal yte i størrelsesorden 100 millioner NOK årlig, ut over det som næringen bidrar med i dag, så forsvarer dette på ingen måte en total omlegging av kvotesystemet. Dersom staten har behov for at næringene bidrar med et beløp som antydnet, kan dette gjøres vesentlig enklere enn det som foreslås.
19. Med bakgrunn i foranstående punkter er Landsmøtet sterkt imot at det etableres en fellesskapets (statlig) kvotebeholdning.

Strukturkvoteordningene – konvertering - varighet

20. Regjeringen mener at det må tas stilling til hvordan tidsbegrensningen knyttet til tilbakefall (hjemfall) av strukturkvoter skal håndteres hvis et nytt kvotesystem skal etableres. I meldingen uttaler regjeringen at dersom dette spørsmålet står uavklart, vil det over tid skape økende usikkerhet.
21. Landsmøtet er svært forundret over at regjeringen reiser dette spørsmålet, da avtalene knyttet til etablerte strukturkvoteordninger, sist iverksatt fra og med 2008, har vært at hjemfallet av strukturkvotene etter endt tidsperiode (20 år/25 år) skal tilbakeføres direkte til den reguleringsgruppen (kvotegruppen) som fartøyet hadde tilhørighet i på det tidspunkt strukturkvoteavtalene ble inngått. En slik forståelse har vært helt avgjørende for at flåten har gått inn og benyttet tilbudet om kvotesammenslåinger. En slik forståelse har også blitt uttrykt fra tidligere regjeringer og de fleste politiske partier. Sittende regjering uttaler i Granavolden-plattformen at «*Strukturkvoter faller tilbake til gruppen ved periodens utløp*».
22. I tillegg til at regjeringen gjennom sine forslag har skapt usikkerhet knyttet til hjemfallet av strukturkvotene, så foreslås det en konverteringsordning knyttet til en forlengelse av gjeldende strukturkvoteordning med 15 år, slik at ordningenes varighet blir henholdsvis 35 år (20 år + 15 år) og 40 år (25 år + 15 år). Konverteringen innebærer at en andel av strukturkvotefaktorene konverteres til kvotefaktorer med en forlenget tidsbegrensning på 15 år, og den resterende andelen av strukturgevinsten skal fordeles direkte eller indirekte mellom fartøyene i strukturgruppen.

Selv om forslaget om forlengelse av ordningene kan ha positive sider, så mener Landsmøtet at endringer i slike vesentlige vilkår er svært ødeleggende for troverdigheten og stabiliteten til ordningene, og må anses som et brudd på avtalebetingelsene som lå til grunn da aktørene gikk inn på ordningene. Det vil likeså være et brudd på de forventninger til aktørene som ikke har valgt strukturering. Endringer i strukturkvoteordningene vil videre også ha betydelige økonomiske konsekvenser for mannskaper og rederi.

Grunnsystemet

23. Landsmøtet støtter forslaget om å erstatte dagens system med konsesjoner og årlige deltakeradganger med en generell fisketillatelse, forutsatt at nødvendige gruppeskiller

(bl.a. hav og kystflåte), og område- og redskapsavgrensninger blir tilfredsstillende løst.

24. Landsmøtet er ikke enig i at det er behov for å etablere faste gjennomgående kvotefaktorer for den enkelte fisketillatelse som reflekterer kvoteandelene i de ulike fiskeslagene, da regjeringen forutsetter at de fleste flåtegruppene (kvotegruppene) fortsatt skal holdes kvotemessig atskilt. Forslaget betinger bl.a. at gjeldende dynamiske kvotefordelingsnøkler på torsk nord for 62°N og norsk vårgytende sild ikke kan videreføres.
25. Landsmøtet vil påpeke det unike med de etablerte kvotefordelingsnøklerne, som organisasjonen har fremforhandlet. Skiftende regjeringer og storting har i all hovedsak valgt å følge disse fordelingsvedtakene siden de ble etablert på 90-tallet, og de har understreket viktigheten av å ha stabilitet, herunder skjermingen av den minste flåten ved kvotenedganger. Landsmøtet mener imidlertid at gjeldende kvotefaktorregime innenfor både kyst og hav kan forenkles og gjøres mere forståelig. Landsmøtet mener at overgang til fisketillatelse ikke må relateres til en fast andel av totalkvoten. Det vil være tilstrekkelig om andeler relateres til gruppekvoter. Gjeldende fordelingsnøkler må derfor stå fast.

Inndelingene i kystflåten

26. Landsmøtet viser til at organisasjonen har foretatt gjentatte vurderinger av inndelingene og reguleringsprinsipper knyttet til Finnmarksmodellen i torskefiskeriene nord for 62°N, sist på Landsmøtet i 2015. Viktige avveieringer har vært å finne en balanse mellom de kvotemessige konkurranseforholdene og handlefrihetene for aktørene til å utforme båtenes størrelse. Landsmøtet mener at gjeldende regime knyttet til kvoteplassering etter hjemmelslengde kombinert med begrensninger på fartøyets faktiske lengde har ivaretatt denne balansen.
27. Regjeringen går inn for å erstatte dagens kvotemessige gruppeinndeling basert på hjemmelslengde med inndeling etter fartøyets faktiske lengde, kombinert med absolutte skott mellom gruppene. Landsmøtet er opptatt av at vi fortsatt skal ha en differensiert flåte. Det er imidlertid vanskelig å overskue både de reguleringsmessige og fordelingsmessige konsekvensene av en overgang til faktisk lengde. Dette spørsmålet må derfor utredes nærmere.
28. Det er utfordringer knyttet til fartøysikkerhet, miljøavtrykk, fangsthåndtering og bekvemmeligheter hvis fartøyets lengde skal være eneste kriterium for plassering i fartøygruppe. Landsmøtet viser til at spørsmålet om utforming av fremtidens fiskefartøy behandles under sak 6.

Kvoteutveksling - kvoteleie

29. Landsmøtet er i utgangspunktet positiv til en kvoteutvekslingsordning, men mener at det er nødvendig å utrede nærmere detaljer knyttet til en kvoteutleieordning/kvotebytteordning innenfor gitte vilkår, ut over det som framkommer i stortingsmeldingen. Det bør også vurderes ulike modeller for å organisere/administrere en kvoteutleieordning. Størrelsen på hvor mye som skal kunne samles i en slik ordning må inngå i denne vurderingen.

Samfiskeordningen – kondemneringsordning – flåten under 11/13 meter

30. Landsmøtet erkjenner at dagens samsfiskeordning i torskefiskeriene nord for 62°N i praksis fungerer som er en årlig strukturkvoteordning uten kvoteavkortning. Mange båteiere har tilpasset seg ordningen siden den ble innført i 2010, selv om den er benevnt å være midlertidig.
31. Landsmøtet går imot forslaget om å etablere en næringsfinansiert kondemneringsordning for å redusere fangstkapasiteten og derved styrke lønnsomheten i denne flåtegruppen.
32. Landsmøtet viser til at organisasjonen tidligere har gått inn for at det også må etableres en strukturkvoteordning i den minste flåten (under 11/13 meter) med et moderat kvotetak, jfr. landsmøtevedtak 5/15. Landsmøtet mener fortsatt at denne flåtegruppen må få en forutsigbar ordning som innebærer former for kvotesammenslåinger til erstatning for dagens samsfiskeordning i torskefiskeriene.

Rekrutteringstiltak som båteier

33. Landsmøtet viser til at organisasjonen gjentatte ganger har gått inn for at rekruttering av båteiere i kystflåten bl.a. bør skje ved at staten bidrar med gunstige låne- og tilskuddsordninger. Regjeringen foreslår rekrutteringstiltak gjennom åpen gruppe ved at aktører gis ulike bonustillegg (torskefiskeriene i nord). Landsmøtet er positiv til at regjeringen forsøker å legge til rette for at yngre fiskere kan bli båteiere, men stiller likevel spørsmål knyttet til den praktiske gjennomføringen av tiltakene. Landsmøtet vil understreke at tiltakene ikke må føre til forskyvninger/endringer i de etablerte kvotefordelingene.

Verdikjedeperspektiv - ekstrakvoteordninger – og åpne grupper

34. Landsmøtet deler regjeringens oppfatning om at kvotesystemet må sees i et verdikjedeperspektiv, men er likevel kritisk til etablering av flere ordninger som skal overstyre biologiske naturgitte vandringer og tilgjengelighet på fiskeslag, for å skyve på sesongmessige variasjoner for å tilpasse landindustrien. Landsmøtet viser til at gjeldende levendefangstbonusordning, som er for øvrig er under utfasing, og ferskfiskordningen (torsk) i dag kvotebelastes på ulik måte. Landsmøtet vil ikke her ta stilling til konkrete kvotenivåer, men forventer at praktiske utforminger og nivåer drøftes med næringen når detaljer skal avklares.
35. Åpne grupper er en viktig del av totaliteten i fiskerinæringen og Landsmøtet er derfor enig i at åpne grupper i fiskeriene videreføres. Kvotenivåene som tilføres disse må i all hovedsak følge etablerte fordelinger.

Sammenslåinger i havfiskeflåten

36. Regjeringen tilrår sammenslåing mellom ringnot og pelagisk trål og mellom torsketrål og seitrål. Landsmøtet er ikke avvisende til slike sammenslåinger, men da må dette være forankret og ha støtte i de gruppene som berøres, og særlig betinger dette enighet knyttet til tilbakefall av strukturkvoter.

Pliktsystemet for torsketrålerne

37. Landsmøtet finner å kunne slutte seg til regjeringens forslag om pliktsystemet for torsketrålerne, og som innebærer følgende; Opprettholde dagens aktivitetsplikt, på gjeldende vilkår, dagens primære tilbudsplikt opprettholdes, den sekundære tilbudsplikten endres til å omfatte Nord- Norge, avregningsperioden for bearbeiding

endres fra hver omsatte fangst til månedlig avregning og bearbeidingskravet for torsk økes fra 70 pst. til 75 pst.

Avslutning

38. Landsmøtets gjennomgang av forslagene i kvotemeldingen bekrefter at organisasjonen er sterkt imot enkelte av forslagene, samt kritiske til flere av forslagene. Landsmøtet er imidlertid positive til regjeringens intensjoner, og deler oppfatningen om at kvotesystemet er modent for revisjon, men konstaterer at forslagene totalt sett ikke bidrar til å forenkle kvotesystemet. Stikk i strid med intensjonen, så mener Landsmøtet at forslagene vil øke kostnadene og redusere effektiviteten og lønnsomheten i næringen.
39. Landsmøtet forventer at både regjeringspartiene og opposisjon på Stortinget merker seg de innvendinger som påpekes gjennom dette vedtaket, og på den bakgrunn er positiv til å innlede en dialog med næringen som resulterer i at vi oppnår et bredt og omforent kompromiss om et framtidsrettet kvotesystem som står seg over tid.»